

Reguleringsimpactanalyse Voorontwerp van decreet betreffende de uitbouw van de graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en de universiteiten.

Gebruik de RIA-leidraad en de RIA-checklist om deze RIA in te vullen.

1 Gegevens van het advies

1.1 Gegevens van de regelgeving

nummer taal- en wetgevingstechnisch advies	2017-144
bevoegde minister(s) van de regelgeving	Hilde Crevits
RIA	
JoKER	ja
armoedetoets	neen
toets lokale besturen	neen
link naar de regelgevingsagenda	http://regelgevingsagenda.bestuurszaken.be/regelgevingsagenda-initiatief/titel-ov-ov-11605

1.2 Gegevens van de aanvrager

e-mailadres	Nina.mares@ond.vlaanderen.be, liesbeth.hens@ond.vlaanderen.be
organisatie	Departement Onderwijs en Vorming
beleidsdomein	Onderwijs en Vorming
entiteit	Afdeling Hoger Onderwijs en Volwassenenonderwijs, Afdeling Beleid Onderwijspersoneel

2 Titel en fase

Titel: Ontwerp van decreet betreffende de uitbouw van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en universiteiten

Hieronder worden deze twee thema's van dit ontwerp van decreet per onderdeel van de RIA telkens apart behandeld:

1. Uitbouw van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs (HBO5) in de hogescholen
2. Versterking van de lerarenopleidingen in de hogescholen en de universiteiten

Fase: 3.15 Actualisering van de RIA

3 Samenvatting

1. Uitbouw van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs in de hogescholen

De onderwijsbevoegdheid voor de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs berust op dit ogenblik bij de centra voor volwassenenonderwijs (cvo), die hiervoor sinds 2014 een samenwerkingsverband met een hogeschool moeten afsluiten. Maar op het vlak van financiering, subsidiëring, personeelsregelgeving, inschrijvingsgelden, studiegelden, ... gelden nog steeds de voorwaarden van het volwassenenonderwijs. Het huidige aanbod van HBO5 binnen de CVO spreekt een specifieke doelgroep aan, die een ander profiel heeft dan de studenten die momenteel de hogescholen bevolken. Cursisten HBO5 volgen hun opleiding vaak op latere leeftijd, doelgericht in functie van kansen op de arbeidsmarkt, en volgens een deeltijds regime. Het gaat om een publiek van zij-instromers in het kader van levenslang leren. De cvo zijn niet trekken niet zo veel de aandacht van de "jongeren" die bij de start van het hoger onderwijs voor een opleiding op niveau 5 willen kiezen. Die laatste doelgroep is momenteel ondervertegenwoordigd. Maar zeker voor hen heeft het HBO5 bovendien een dubbele finaliteit: gekwalificeerde uitstroom naar de arbeidsmarkt op basis van het diploma van gegradueerde, of verdere doorstroom binnen het hoger onderwijs in de geest van het zalmpincipe.

Opleidingen van het hoger beroepsonderwijs moeten een nog belangrijkere schakel in de democratisering van het hoger onderwijs vormen, ze bieden namelijk een alternatief voor veel studenten die een bacheloropleiding starten maar niet beëindigen en bijgevolg geen diploma hoger onderwijs behalen.

Mogelijkheden om dit te bereiken zouden kunnen zijn dat de bestaande samenwerkingsverbanden worden behouden, de onderwijsbevoegdheid toekennen aan de hogescholen of de opleidingen laten aanbieden door de cvo én de hogescholen afzonderlijk.

Er wordt voor geopteerd om de HBO5-opleidingen vanaf academiejaar 2019-2020 uitsluitend door de hogescholen aan te bieden en ze dan graduaatsopleidingen te noemen. De onderwijsbevoegdheid voor deze opleidingen, samen met de financiering en het personeel die hieraan verbonden zijn, zullen worden overgedragen van de cvo naar de hogescholen.

2. Versterking van de lerarenopleidingen in de hogescholen en de universiteiten

Overdracht van de specifieke lerarenopleiding van de cvo naar de hogescholen en de universiteiten.

Sinds het academiejaar 2007-2008 zijn er twee wegen om leraar te worden: de geïntegreerde lerarenopleiding en de specifieke lerarenopleiding. De beleidsevaluatie van de lerarenopleiding in 2013 en de verschillende visitatierapporten van de lerarenopleidingen brachten verschillende problemen aan het licht rond de gelijkwaardigheid van de SLO-opleidingen, de inhoud van de lerarenopleidingen en het landschap van de lerarenopleidingen.

Om hieraan tegemoet te komen, en dus kwaliteitsvol onderwijs in de toekomst te verzekeren, wordt er geopteerd om vanaf het academiejaar 2019-2020 de specifieke lerarenopleiding in Vlaanderen aan de cvo stop te zetten en over te dragen aan de hogescholen en de universiteiten, inclusief personeel en financiering aan de hogescholen en de universiteiten.

Versterking van de lerarenopleidingen

Om de kwaliteit van de opleiding verder te versterken wordt er geopteerd om vanaf het academiejaar 2019-2020 de specifieke lerarenopleiding in Vlaanderen stop te zetten. Deze wordt vervangen door drie verschillende trajecten voor zij-instromers: een graduaatsopleiding voor het secundair onderwijs voor zij-instromers met beroepservaring, een verkorte educatieve bachelor secundair onderwijs voor zij-instromers die reeds een bachelor behaalden en een (verkorte) educatieve master voor zij die reeds een masterdiploma behaalden. Studenten zullen ook rechtstreeks na een academische bachelor kunnen instromen in de educatieve master en al tijdens de academische bachelor kunnen proeven van het leraarschap.

4 Probleembeschrijving

1. Uitbouw van de graduaatsopleidingen in de hogescholen

De HBO5-opleidingen worden op dit ogenblik georganiseerd in het kader van een samenwerkingsverband tussen een hogeschool en een of meerdere centra voor volwassenenonderwijs.

Er zijn in Vlaanderen 14 samenwerkingsverbanden voor HBO5, telkens gevormd rond één hogeschool. Bij wijze van uitzondering behoort de Hogere Zeevaartschool als tweede hogeschool tot hetzelfde samenwerkingsverband als de AP Hogeschool. In het samenwerkingsverband van de Karel De Grote Hogeschool zit enkel een secundaire school voor verpleegkunde, en geen CVO. In het samenwerkingsverband van de Hogeschool West-Vlaanderen geldt de omgekeerde situatie.

Er zijn in Vlaanderen 29 centra voor volwassenenonderwijs die HBO5-opleidingen aanbieden. Van die centra zijn er twee die louter HBO5-opleidingen aanbieden, zijn er twee die naast HBO5 enkel nog een specifieke lerarenopleiding aanbieden, en combineren de andere 25 hun HBO5-aanbod ook met een aanbod secundair volwassenenonderwijs.

Momenteel bestaan er 54 verschillende HBO5-opleidingen, gespreid over 5 studiegebieden met dezelfde naam als deze van de professionele bacheloropleidingen. Op basis van het aanbod en de onderdelen waarvoor cursisten inschrijven zijn er drie relatief grote studiegebieden: handelswetenschappen en bedrijfskunde (56%), sociaal-agogisch werk (31%) en industriële wetenschappen en technologie (11%). De overige 2% betreft de studiegebieden biotechniek en gezondheidszorg (waarbij dit laatste studiegebied niet te verwarren is met de HBO5-opleiding verpleegkunde, die zich immers situeert in het studiegebied personenzorg van het secundair onderwijs).

Het HBO5 vormt op basis van het aantal cursisten 5% van het totale aanbod binnen het volwassenenonderwijs (uitgedrukt in lesuren cursist is het aandeel 9%). Binnen de 29 centra die HBO5-opleidingen hebben, vertegenwoordigt dit aanbod ongeveer 20% van het totaal. Meer dan een vijfde (22,5%) van dat aanbod situeert zich in de vier centra die daarnaast geen ander aanbod of enkel een specifieke lerarenopleiding hebben. De overige 77,5% van het aanbod situeert zich in de 25 centra die daarnaast ook nog secundair volwassenenonderwijs hebben.

De HBO5-opleidingen zijn relatief fijnmazig ingeplant in Vlaanderen. De grootste concentraties bevinden zich in de studentensteden. Daarnaast is er ook een aanbod in enkele gemeenten waar geen campussen zijn van hogescholen of universiteiten.

De HBO5-opleidingen tellen zo'n 14.000 unieke cursisten (het exacte aantal varieert naargelang de telling aangezien cursisten inschrijven per module en er dus dubbelstellingen voorkomen indien de cijfers gegeven worden op het niveau van het centrum, de opleiding, de vestigingsplaats...). Er zijn ongeveer evenveel mannelijke als vrouwelijke cursisten.

Deze cursisten nemen per schooljaar meestal slechts één of enkele modules op en dus een "deeltijds" programma – wat binnen het volwassenenonderwijs uiteraard logisch is. Daarmee verschilt hun profiel danig van dat van de studenten in bachelor- en masteropleidingen, voor wie een voltijds jaarprogramma 60 studiepunten telt en bij wie het gemiddeld aantal opgenomen studiepunten op 51 ligt (voor een generatiestudent in een professionele bacheloropleiding).

Op basis van de registraties in het volwassenenonderwijs blijkt dat van de huidige cursisten HBO5 ongeveer 45% aan het werk is en 20 à 25% werkzoekend. Verder blijkt dat zo'n 10% van de inschrijvingen vrijgesteld is van inschrijvingsgeld omdat de cursisten de opleiding volgen in het kader van een erkend VDAB-traject naar werk. Anderzijds heeft +-20% van de cursisten al een diploma hoger onderwijs. In termen van leeftijd blijkt de grootste groep cursisten (+- 40%) tussen de 26 en de 35 jaar, terwijl ongeveer 1/3 jonger is. Ter vergelijking: van de studenten in een bacheloropleiding is meer dan 88% jonger dan 26 jaar.

Deze cijfers bevestigen dat het huidige aanbod van HBO5 binnen de CVO een specifieke doelgroep aanspreekt, die een ander profiel heeft dan de studenten die momenteel de hogescholen bevolken. Cursisten HBO5 volgen hun opleiding vaak op latere leeftijd, doelgericht in functie van kansen op de arbeidsmarkt, en volgens een deeltijds regime. Het gaat om een publiek van zij-instromers in het kader van levenslang leren. Ook bachelor- en masteropleidingen kennen een dergelijk publiek, maar het is duidelijk dat de reguliere student in deze opleidingen de jongere blijft die een diploma wenst te behalen vooraleer de arbeidsmarkt te betreden. De lacune bestaat erin dat er voor deze jongeren momenteel geen volwaardig alternatief is om dit eerste diploma te behalen op niveau 5.

De "jongeren" die bij de start van het hoger onderwijs voor een opleiding op niveau 5 willen kiezen, zijn momenteel ondervertegenwoordigd. Zeker voor hen heeft het hoger beroepsonderwijs bovendien een dubbele finaliteit: gekwalificeerde uitstroom naar de arbeidsmarkt op basis van het diploma van gegradueerde, of verder doorstroom binnen het hoger onderwijs in de geest van het zalmpincipe. Op deze wijze kunnen de HBO5-opleidingen de belangrijkste schakel in de democratisering van het hoger onderwijs vormen. Maar doordat het aanbod niet genoeg is uitgebouwd op maat van de noden van de jongeren wordt deze doelstelling niet bereikt. Het merendeel van de opleidingen bestaat uit afzonderlijke modules die cursisten gespreid kunnen opnemen. Die modules worden meestal tijdens de week aangeboden (79%) maar soms ook in het weekend. Een kleine helft van het aanbod is geregistreerd als contactmomenten overdag, een derde 's avonds en daarnaast een gedeelte gemengd of onbepaald.

De opleidingen bieden geen volwaardig alternatief voor veel studenten die een bacheloropleiding starten maar niet beëindigen en bijgevolg geen diploma hoger onderwijs behalen.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de drop out van generatiestudenten in professionele bacheloropleidingen na 1 jaar studie, na 2 jaar studie, Grosso modo kan men stellen dat na 3 academiejaren meer dan 9.000 generatiestudenten (= ongeveer 1/3) het hoger onderwijs (professionele bacheloropleidingen) verlaten hebben zonder een diploma.

Generatiestudenten die starten in een professionele bacheloropleiding – uitval na .. academiejaar:

Aantal dropout	1	2	3	4	5	6	7	Totaal aantal generatiestudenten
2008-2009	3.846	2.300	1.266	680	404	294	198	25.740
2009-2010	4.411	2.485	1.366	731	514	327	(3)	27.120
2010-2011	4.921	2.648	1.377	856	582	(3)	(3)	28.009
2011-2012	5.159	2.642	1.556	969	(3)	(3)	(3)	28.323
2012-2013	5.217	2.988	1.738	(3)	(3)	(3)	(3)	28.093
2013-2014	5.457	3.050	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	28.417
2014-2015	5.755	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	28.983
Percentage dropout	1	2	3	4	5	6	7	Totaal Percentage dropout
2008-2009	14,94%	8,94%	4,92%	2,64%	1,57%	1,14%	0,77%	34,92%
2009-2010	16,26%	9,16%	5,04%	2,70%	1,90%	1,21%	(3)	36,26%
2010-2011	17,57%	9,45%	4,92%	3,06%	2,08%	(3)	(3)	37,07%
2011-2012	18,21%	9,33%	5,49%	3,42%	(3)	(3)	(3)	36,46%
2012-2013	18,57%	10,64%	6,19%	(3)	(3)	(3)	(3)	35,39%
2013-2014	19,20%	10,73%	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	29,94%
2014-2015	19,86%	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	(3)	19,86%

(1) Een generatiestudent is een student die zich, in een bepaald academiejaar, voor het eerst inschrijft met een diplomacontract voor een professioneel of academisch gerichte bachelor in het Vlaamse hoger onderwijs.

(2) De studenten onder 'geen drop out' hadden nog een inschrijving in academiejaar 2015

(3) Er zijn nog geen gegevens beschikbaar over het aantal afgestudeerden in 2016-2017 of later.

Via een HBO5-opleiding kunnen deze studenten alsnog een kwalificatie bekomen, waarmee ze kunnen instromen op de arbeidsmarkt ofwel via een verkort traject een professionele bacheloropleiding kunnen volgen.

Maar tegelijkertijd moeten graduaatsopleidingen ook de mogelijkheid tot omscholing of specialisatie blijven bieden en bijdragen aan een leven lang leren door aantrekkelijk en toegankelijk te zijn voor volwassenen en niet-traditionele lerenden. De arbeidsmarkt nood heeft aan werknemers met deze kwalificaties, waardoor om- of herscholing mogelijk moet blijven.

Zowel in het onderwijsveld als op de arbeidsmarkt zijn de HBO5-opleidingen en het kwalificatieniveau 5 nog te weinig gekend. Een graduaatsdiploma wordt zelden gevraagd in vacatures, te weinig jongeren kiezen voor deze opleidingen, regelgeving van andere overheden houdt niet altijd rekening met dit niveau van de kwalificatiestructuur. Een duidelijke positionering en erkenning van de opleidingen, transparantie, een duidelijk regelgevend kader, stabiliteit, financiële haalbaarheid en rechtszekerheid zijn noodzakelijk om deze opleidingen echt uit te bouwen tot een volwaardig onderdeel van het hoger onderwijs.

| |

2. Versterking van de lerarenopleidingen in de hogescholen en de universiteiten

Huidige situatie:

Het decreet van 15 december 2006 betreffende de lerarenopleidingen in Vlaanderen heeft de basis gelegd voor de huidige structuur en organisatie van de lerarenopleidingen. Sinds 1 september 2007 zijn er nog twee soorten lerarenopleidingen, namelijk een geïntegreerde lerarenopleiding (GLO), waarbij gedurende de gehele opleiding een integratie van vakinhoudelijke en pedagogisch-didactische onderdelen wordt nagestreefd, en een specifieke lerarenopleiding (SLO) na een vakinhoudelijke basisopleiding of een beroepservaring.

De geïntegreerde lerarenopleidingen worden aangeboden door hogescholen. Deze opleidingen leiden tot de graad van bachelor in onderwijs, respectievelijk in kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs. De studieomvang van deze bacheloropleidingen bedraagt 180 studiepunten, met een praktijkcomponent van 45 studiepunten. Deze opleidingen zijn, zoals alle bacheloropleidingen, ingeschaald op niveau 6 van de Vlaamse kwalificatiestructuur. In de opleidingen die opleiden naar het secundair onderwijs kiezen de studenten twee onderwijsvakken uit een decretaal vastgelegde lijst.

De specifieke lerarenopleidingen worden aangeboden door hogescholen, universiteiten en centra voor volwassenenonderwijs (cvo). De hogescholen bieden deze SLO aan voor de afgestudeerden in de masteropleidingen in de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst en Muziek en podiumkunsten en voor de bachelor dans. Decretaal was ook de mogelijkheid voorzien dat hogescholen ook een SLO zouden kunnen inrichten voor andere professionele bacheloropleidingen, maar daar is geen vraag toe gekomen. De universiteiten bieden de SLO aan voor afgestudeerden van hun masteropleidingen. De cvo bieden de SLO aan voor iedereen (afgestudeerden secundair onderwijs, professionele en academische bacheloropleidingen en masteropleidingen, ...). Daarnaast wordt er ook een SLO aangeboden, voor leraren Protestantse godsdienst, door de Evangelische Theologische Faculteit Heverlee.

De SLO hebben een studieomvang van 60 studiepunten. Zowel de omvang van de praktijkcomponent als van de theoretische component bedraagt 30 studiepunten. De praktijkcomponent kan worden aangeboden als een preservicetraining of als een inservicetraining (LIO-baan) of als een combinatie van beide.

Een SLO kan in drie vormen worden aangeboden: als een aparte opleiding voor mensen die vanuit een beroepservaring de stap naar het lerarenberoep willen zetten, als een aansluitende opleiding bij een vakinhoudelijke opleiding (na of gedeeltelijk samen met een professionele bachelor of master) of als een gedeeltelijk ingebouwde opleiding als afstudeerrichting van een vakinhoudelijke opleiding. Voor de hogescholen en universiteiten betekent dit laatste concreet dat zij een SLO voor 30 studiepunten kunnen laten indalen in een masteropleiding van 120 studiepunten. Zij kunnen ook 15 studiepunten als keuzepakket aanbieden in het opleidingsprogramma van de academische bacheloropleiding.

De SLO zijn niet ingeschaald in de Vlaamse kwalificatiestructuur.

Met het decreet van 2006 werd gestreefd naar een maximale gelijkvormigheid van de verschillende lerarenopleidingen. Dit komt onder meer tot uiting in de methodiek van de beroepsprofielen en basiscompetenties en het gemeenschappelijk diploma van leraar. Zo krijgt al wie een opleiding tot leraar met succes afrondt, het diploma van leraar, ongeacht de aard van het opleidingsinstituut, het specifiek gevolgde traject of de wijze waarop de praktijkcomponent wordt ingevuld.

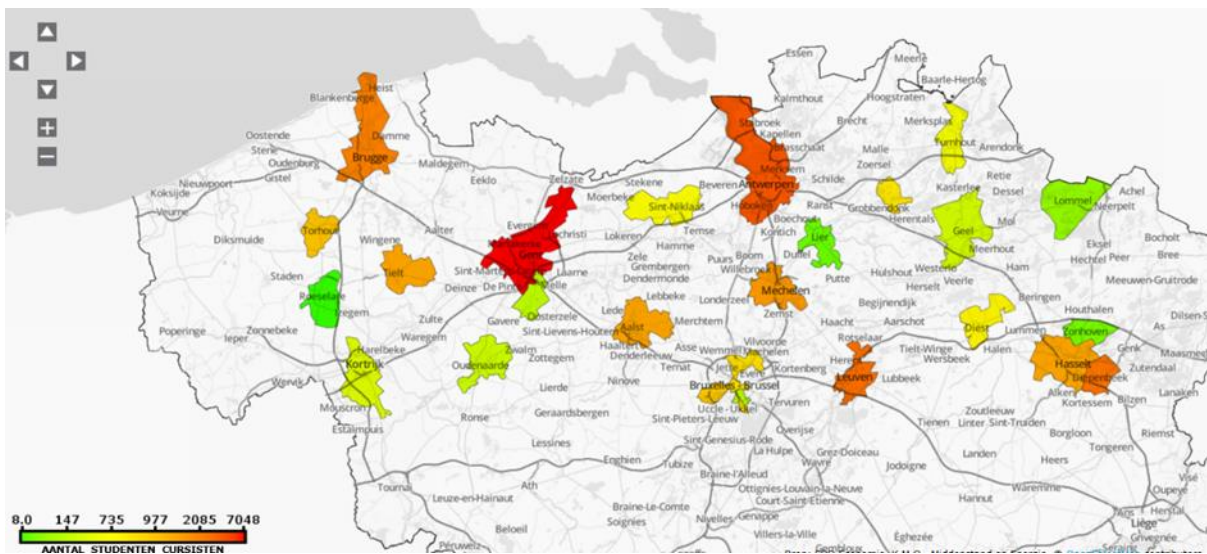
In het academiejaar 2014-2015 werd de professionele bacheloropleiding in het onderwijs, geïntegreerde lerarenopleidingen, aangeboden in 15 hogescholen 1 (GLO). In deze opleidingen werden 21.609 unieke studenten geteld. Daarvan volgden 22,56% de bachelor in het onderwijs: kleuteronderwijs, 33,04% de bachelor in het onderwijs: lager onderwijs en 44,40% de bachelor in het onderwijs: secundair onderwijs. In deze professionele bacheloropleidingen zijn 1.001 studenten (of 4,63%) werkstudent.

In het hoger onderwijs worden de specifieke lerarenopleidingen aangeboden door 5 hogescholen, binnen de School of Arts, en 5 universiteiten (SLO HO). Bij de hogescholen gaat het over SLO na master in de kunsten

(audiovisuele en beeldende kunst, muziek en podiumkunsten) en de SLO dans. In het academiejaar 2014-2015 telden de SLO 1.809 unieke studenten, waarvan 456 in de SLO aangeboden door de hogescholen en 1.353 in de SLO aangeboden door de universiteiten. In het volwassenenonderwijs waren in de referentieperiode 2014-2015 9.355 unieke cursisten ingeschreven in de specifieke lerarenopleidingen (SLO CVO). Deze werden aangeboden in 23 CVO. Van deze cursisten in de SLO van de CVO heeft ongeveer 35% een diploma master of hoger, 32% een bachelordiploma, 1% een diploma hoger beroepsonderwijs en 22% een diploma secundair onderwijs. 6% heeft geen diploma secundair onderwijs en van 4% is het diploma ongekend. Het profiel van de cursisten in de SLO aangeboden door de CVO is verschillend van deze van de SLO aangeboden door de hogescholen en de universiteiten.

De lerarenopleidingen zijn relatief fijnmazig ingeplant in Vlaanderen. Onderstaande kaart toont het aantal ingeschreven studenten en cursisten per gemeente. De grootste concentraties bevinden zich in de studentensteden. Daarnaast is er ook een aanbod in enkele gemeenten waar geen campussen zijn van hogescholen of universiteiten. De databank hoger onderwijs registreert de ingeschreven studenten van de geïntegreerde lerarenopleidingen allen op de hoofdvestigingsplaats van de betreffende hogescholen. Hierdoor bevat onderstaande kaart voor de geïntegreerde lerarenopleidingen niet de detail op niveau van alle vestigingsplaatsen van de hogescholen.

Met betrekking tot leeftijd stellen we vast dat de professionele bacheloropleidingen in het onderwijs aangeboden door de hogescholen en de specifieke lerarenopleidingen aangeboden door de hogescholen en de universiteiten hoofdzakelijk studenten jonger dan 26 jaar aantrekken. Voor de SLO van de CVO bevindt bijna de helft van de cursisten zich in de leeftijdscategorie tussen 26 en 35 jaar.

Leeftijdscategorieën	Studenten GLO	cursisten CVO	SLO	cursisten HO	SLO
-26j	87,22%	21,8%		74,1%	
26-35j	9,23%	48,6%		19,6%	
36-45j	2,97%	20,6%		4,5%	
46-55j	0,55%	8,4%		1,4%	
56+	0,03%	0,5%		0,2%	

Van de inschrijvingen aan een SLO van een CVO is meer dan de helft aan het werk en 13% werkzoekend.

	Percentage
Zelfstandige	4,3%
Niet Werkend	2,9%
Onbekend	18,4%
Werkzoekend	13,0%
Vrij Beroep	0,3%
Werknemer	51,2%
Leerling Secundair Onderwijs SenSe/HBO	0,1%
Gepensioneerd	0,0%
Student Hoger Onderwijs	6,5%
Student Universitair Onderwijs	2,9%
Leerling Secundair Onderwijs	0,3%

In de SLO aan de hogescholen en universiteiten nemen studenten gemiddeld 35 studiepunten op (academiejaar 2014-2015, unieke studenten/ opgenomen studiepunten), aan de CVO 20 (LUC/12/inschrijvingen – 2014-2015).

Probleemstelling:

Onderzoek heeft aangetoond dat de invloed van de leraar op de onderwijsprestaties van leerlingen groot is, met een blijvende impact op het verdere leven van die leerlingen. Vlaanderen heeft dan ook excellent onderwijs nodig en omgekeerd heeft excellent onderwijs excellente leraren nodig. Daarom is het een zorgwekkende vaststelling dat het beroep van leraar onder druk staat. Het gemiddelde onderwijsniveau van de beroepsbevolking is de afgelopen decennia gestaag toegenomen. Elke nieuwe generatie instromende leraren telt globaal gezien minder masters. Onder meer hierdoor is de relatieve positie van het lerarenberoep op de maatschappelijke ladder gedaald, wat uiteindelijk de status van het beroep aantast .

De onderwijsvisities van de lerarenopleiding¹ en de beleidsevaluatie van de lerarenopleidingen² legden verschillende pijnpunten van de initiële lerarenopleidingen bloot.

De beleidsevaluatie van de lerarenopleidingen bracht verschillende problemen en uitdagingen aan het licht. Deze evaluatie werd uitgevoerd door een onafhankelijke commissie onder leiding van prof. dr. Gert Biesta. De commissie heeft haar conclusies gebaseerd op het EVALO-onderzoek, literatuurstudie, een eigen bevraging bij de lerarenopleidingen en gesprekken met lerarenopleidingen en stakeholders.

De twee voornaamste problemen die de commissie Biesta aanhaalt gaan over de aanvangsbegeleiding en de (on)gelijkwaardigheid van de verschillende trajecten van de specifieke lerarenopleidingen. Waar de aanvangsbegeleiding een onderdeel is van het loopbaan debat, is de (on)gelijkwaardigheid van de verschillende trajecten van de specifieke lerarenopleidingen (SLO) een belangrijke maatschappelijk probleem. De idee van het decreet van 15 december 2006 dat de SLO gelijkwaardig is in alle instellingen die ze aanbiedt, is volgens de

¹ <http://vluhr.be/default.aspx?Pageld=207>

² <http://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/2013-10-05-rapport-beleidsevaluatie-lerarenopleidingen.pdf>

commissie niet omgezet in de praktijk. Tussen de verschillende aanbieders van de specifieke lerarenopleiding en voornamelijk tussen hogescholen en universiteiten enerzijds en de cvo anderzijds, zijn er veel verschillen vastgesteld. Zo hebben de opleidingen een ander financieringsmechanisme, hebben de studenten/cursisten andere rechten, is er een verschillende aandacht voor vakdidactiek en is het aantal uren stage dat de studenten moeten lopen heel verschillend. Ook het werkveld geeft kwaliteitsverschillen aan bij afgestudeerden van opleidingen van verschillende aanbieders. Het gaat dan onder meer over kennis van het vakgebied, kennis van vakdidactiek en onderzoeksvaardigheden.

Naast de problematiek van de (on)gelijkwaardigheid telt het Vlaamse landschap veel lerarenopleidingen, wat voor een goede regionale spreiding en bereikbaarheid zorgt, maar ook voor een versnippering van mensen en middelen.

Daarnaast stelde de commissie ook problemen vast met de instroom in de lerarenopleidingen, het realiseren van de basiscompetenties, de onderwijsvakken in de opleiding voor het secundair onderwijs (SO), de stage en de lerarenopleiders.

De verschillende visitatierapporten over de lerarenopleidingen bevestigden de hierboven beschreven aspecten van de (on) gelijkwaardigheid en het landschap. Daarnaast vermeldden zij ook elementen als: een tekort aan professionalisering van lerarenopleiders, onvoldoende aandacht voor onderzoekscompetenties, taalvaardigheid en diversiteit in de lerarenopleidingen.

Juridische context

De regelgeving rond lerarenopleidingen staat beschreven in twee decreten: de codex hoger onderwijs voor de lerarenopleidingen, aangeboden door de universiteiten en de hogescholen en het decreet volwassenenonderwijs, voor de lerarenopleidingen aan de cvo.

Politieke context

Op 25 maart 2016 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota 'Lerarenopleidingen versterken: wervende en kwalitatieve lerarenopleidingen als basispijler voor hoogstaand onderwijs' goed. Deze conceptnota tekent het kader uit voor de hervorming van de lerarenopleidingen.

De basis voor de conceptnota is terug te vinden in het Regeerakkoord 2014-2019 waar de Vlaamse Regering het volgende stelt over de lerarenopleidingen:

“De kwaliteit van ons onderwijs hangt in hoge mate af van de kwaliteit van de leerkrachten: onderwijs gebeurt in de klas en in de school. Met dat doel voor ogen hervormen we de lerarenopleiding en verwachten we van de pedagogische begeleidingsdiensten dat ze zich bijsturen. Instromers zullen moeten deelnemen aan een niet-bindende toelatingsproef. Met de onderwijsverstrekkers en de vakorganisaties sluiten we een pact om de lerarenloopbaan aantrekkelijker te maken en beroepsuitval te verminderen.”

“We hervormen de lerarenopleiding. De beleidsevaluatie en de rapporten van de thematische werkgroepen kunnen daartoe een aanzet geven. In elk geval zullen instromers in de lerarenopleidingen voor inschrijving moeten deelnemen aan een niet-bindende toelatingsproef. Deze niet-bindende toelatingsproef wordt na 3 jaar geëvalueerd. Bij het uittekenen van de nieuwe lerarenopleiding zetten we in op de kennis van de te onderwijzen vakinhoud net zoals op de noodzakelijke didactische vaardigheden alsook klasmanagement. Van onderwijsinstellingen verwachten we dat ze hun verantwoordelijkheid nemen door voldoende stageplaatsen aan te bieden.”

...

“We stimuleren onderzoek gericht op het didactisch handelen van leraren (praxisonderzoek) en het versterken ervan.”

[]

Uit het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2014-2019 en de beleidsnota zijn, naast de globale doelstelling 'het aantrekkelijker maken van de lerarenopleiding en het lerarenberoep', de doelstellingen rond de lerarenopleiding samen te brengen in vier grote lijnen:

- Strategieën ontwikkelen voor een brede en kwaliteitsvolle instroom in de lerarenopleiding;
 - Jongeren en zij-instromers met ambitie én kunde moeten opnieuw met overtuiging kiezen voor het beroep van leraar;
 - Wervende opleidingen aanbieden;
 - Een verplichte niet-bindende toelatingsproef organiseren.

- De inhoud van de lerarenopleiding versterken en actualiseren;
 - Alle lerarenopleidingen zetten versterkt in op de kennis van de te onderwijzen vakinhoud en -didactiek, didactische vaardigheden, klasmanagement, diversiteit, grootstedelijke context en inzicht in organisatieprincipes van scholen en van goed schoolbeleid;
 - Voor de lerarenopleiding kleuter- en lager onderwijs wordt de didactiek van Nederlands als vreemde taal extra versterkt;
 - Actualisatie van de basiscompetenties en het beroepsprofiel in functie van de resultaten en aanbevelingen van de visitaties, de evaluatie van de lerarenopleiding en de daaropvolgende beleidsgroepen.

- Maatregelen nemen die versnippering van het aanbod tegengaan en samenwerking tussen aanbieders bevorderen;
 - Betere samenwerking tussen de aanbieders zodat het aanbod minder versnipperd georganiseerd is en behoeftedekkend blijft voor (generatie)studenten en zij-instromers.
 - Onderzoek stimuleren gericht op het didactisch handelen van leraren.

- De weg van de opleiding naar de uitoefening van het beroep van leraar faciliteren;
 - Lerarenopleidingen en werkveld komen samen tot een werkbaar model van samenwerking dat minder planlast genereert en elkaar versterkt. Onder andere de organisatie van stage, die een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid is, wordt samen opgenomen.
 - Actualisatie van de basiscompetenties en het beroepsprofiel in functie van de resultaten en aanbevelingen van de visitaties, de evaluatie van de lerarenopleiding en de daaropvolgende beleidsgroepen.

In het kader van deze RIA focussen we verder op de problemen van het landschap en de feitelijke ongelijkwaardigheid van de specifieke lerarenopleidingen. De andere probleemstellingen komen enkel in de marge aan bod.

5 Beleidsdoelstelling

1. Uitbouw van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs in de hogescholen

Het regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2014-2019 bepaalt:

“We bouwen het hoger beroepsonderwijs uit tot een volwaardig onderdeel van het hoger onderwijs. We hebben in het bijzonder oog voor een goede regionale spreiding en de arbeidsmarktgerichtheid van de opleidingen, waarin leren en werken zijn geïntegreerd.”

De conceptnota ‘Uitbouw van het hoger beroepsonderwijs’ bekrachtigt de volgende beleidsdoelstellingen:

- We bouwen het hoger beroepsonderwijs zoals het nu bestaat in de centra voor volwassenenonderwijs uit tot een volwaardig onderdeel van het hoger onderwijs.
- Het huidige aanbod is succesvol bij volwassen cursisten en beantwoordt dankzij een fijnmazige spreiding en flexibele organisatie aan de noden van levenslang leren. Dit is een troef die moet behouden blijven.
- Het potentieel van HBO5 voor generatiestudenten is onderbenut. Het biedt nochtans uitgelezen kansen: voor een nog bredere instroom in het hoger onderwijs (democratisering), voor meer studiesucces dankzij een verbreding van de studiekeuzemogelijkheden (oriëntering en heroriëntering), en voor een eventuele doorstroom vanuit het HBO5 naar een bacheloropleiding (zalmprincipe).

Dit wil de Vlaamse Regering realiseren aan de hand van de volgende beleidskeuzes:

- Een volwaardig studentenstatuut voor HBO5, met toegang tot studentenvoorzieningen en studietoelagen;
- Een opleidingsaanbod dat beter aansluit bij de rest van het hoger onderwijs maar toch de eigenheid van het huidige aanbod garandeert (werkplekieren, fijnmazigheid, flexibiliteit) ;
- Een structurele inbedding van het HBO5 in de hogescholen, met overname van de expertise die nu in de cvo aanwezig is.

De doelstelling van de uitbouw van het hoger beroepsonderwijs is om dit onderwijsniveau als belangrijkere schakel in de democratisering van het hoger onderwijs vorm te geven zodat er een groter aantal personen een diploma hoger onderwijs behaalt.

Cursisten/ studenten

Uit analyses is gebleken dat cursisten in het hoger beroepsonderwijs vaak een deeltijds programma opnemen. Daarmee verschilt hun profiel danig van dat van de studenten in bachelor- en masteropleidingen. De cijfers bevestigen dat het huidige aanbod van HBO5 binnen de cvo een specifieke doelgroep aanspreekt, die een ander profiel heeft dan de studenten die momenteel de hogescholen bevolken. HBO5-cursisten volgen hun opleiding vaak op latere leeftijd, doelgericht in functie van kansen op de arbeidsmarkt, en volgens een deeltijds regime. Het gaat om een publiek van zij-instromers in het kader van levenslang leren.

De uitbouw van het hoger beroepsonderwijs moet gericht zijn op een dubbele doelgroep: de “volwassenen” die nu reeds hun weg vinden naar het bestaande aanbod, maar ook de “jongeren” die bij de start van het hoger onderwijs voor een opleiding op niveau 5 willen kiezen. Die laatste doelgroep is momenteel ondervertegenwoordigd. Zeker voor hen heeft het hoger beroepsonderwijs bovendien een dubbele finaliteit: gekwalificeerde uitstroom naar de arbeidsmarkt op basis van het diploma van gegradueerde, of verder doorstroom binnen het hoger onderwijs in de geest van het zalmprincipe.

Meer jongeren moeten een diploma hoger onderwijs behalen. Hoogopgeleide jongeren zijn in de periode van vijf jaar na hun afstuderen gemiddeld drie jaar aan het werk. Hun laaggeschoolde leeftijdsgenoten hebben in dezelfde periode gemiddeld maar iets langer dan één jaar een baan (Cockx, 2013)³

Arbeidsmarkt

Op de arbeidsmarkt zijn de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs en het kwalificatieniveau 5 nog te weinig gekend. Een graduaatsdiploma wordt zelden gevraagd in vacatures, te weinig jongeren kiezen voor deze opleidingen, regelgeving van andere overheden houdt niet altijd rekening met dit niveau van de kwalificatiestructuur. Maar de arbeidsmarkt heeft nood aan werknemers die praktijkkennis, goed inzicht en verantwoordelijkheidszin hebben en daarnaast goed kunnen samen werken. Een werknemer met enkel een diploma secundair onderwijs bezit deze competenties niet altijd, terwijl een bachelor vaak meer verantwoordelijkheden wil. Dit onderscheid wordt ook gemaakt in de Vlaamse kwalificatiestructuur, waar van een afgestudeerde bachelor (niveau 6) bijvoorbeeld wordt verwacht dat deze moet kunnen 'functioneren met volledige autonomie en een ruime mate van initiatief, terwijl een gegradueerde (niveau 5) moet 'autonoom functioneren met initiatief.' Een gegradueerde moet 'handelen in een reeks van nieuwe, complexe contexten', na het secundair onderwijs moet men 'handelen in een combinatie van wisselende contexten'⁴.

Een HBO5-/ graduaatsopleiding is tevens de ideale oplossing om tal van knelpuntfuncties in te vullen. Er zijn heel wat jobs waarvoor werkgevers te weinig kandidaten vinden bij de populatie met enkel een diploma secundair onderwijs en waarvoor bachelors te hoog gekwalificeerd zijn. Zo is er volgens de studie in verband met knelpuntberoepen uit 2015 van de VDAB bijvoorbeeld een gebrek aan technisch leidinggevend en is het voor 'gespecialiseerde bedienendefuncties moeilijk om personeel te vinden dat aan de (hoge) eisen van de werkgevers voldoet. Vooral de combinatie van talenkennis, commerciële, technische, administratieve, boekhoudkundige en soms juridische vaardigheden vormt het voornaamste struikelblok'⁵. Dit zijn voorbeelden van 'typische HBO5-profielen'.

2. Versterking van de lerarenopleidingen in de hogescholen en de universiteiten

Het bovenliggende doel van elke actie in onderwijs is het verder streven naar excellent onderwijs in Vlaanderen. Om excellent onderwijs te kunnen geven aan alle leerlingen, hebben we excellente leraren nodig. De vorming van leraren is een continuüm, dat start bij de instroom in de lerarenopleiding en eindigt bij de pensionering. In deze RIA wordt enkel de eerste stap van het continuüm beschreven, nl. de lerarenopleidingen. Om voldoende, kwaliteitsvolle leraren te hebben in ons onderwijs, willen we inzetten op het verder versterken van de lerarenopleidingen.

In de conceptnota "lerarenopleidingen versterken: wervende en kwalitatieve lerarenopleidingen als basispijler voor hoogstaand onderwijs, beschrijft de Vlaamse Regering volgende beleidsdoelstellingen voor de hervorming van de lerarenopleidingen:

"We versterken de instroom, hervormen onze lerarenopleidingen en positioneren ze duidelijk binnen het hoger onderwijs met als doel kwalitatief en faciliterend op te treden naar de studenten, de startende leerkrachten en het gehele werkveld.

De kwaliteit van ons onderwijs hangt in hoge mate af van de kwaliteit van de leerkrachten. Het beroep en de opleiding moeten wervend zijn voor alle potentiële instromers. Jongeren en zij-instromers met passie,

³ Zie Cockx, Jeugdwerkloosheid in België. Diagnose en Sleutelremedies, Gent, 2013, p. 2.

⁴ Zie artikel 6 van het decreet van 30 april 2009 betreffende de kwalificatiestructuur

⁵ Zie https://www.vdab.be/trendsdoc/vacatureanalyse/vacatureanalyse_2015.pdf p 45.

ambitie, kunde en kennis moeten opnieuw met overtuiging kiezen voor het beroep van leraar. Met deze doelen voor ogen versterken en hervormen we de lerarenopleidingen.”

De Vlaamse Regering wil deze beleidsdoelstellingen realiseren we aan de hand van de volgende beleidskeuzes:

- Alle toekomstige lerarenopleidingen worden bachelor- en masteropleidingen onder eindverantwoordelijkheid van respectievelijk de hogescholen, de universiteiten en de School of Arts. Dit impliceert onder meer dat jongeren als basisopleiding meteen kunnen kiezen om leraar te worden en dit zowel op bachelor- als masterniveau.
- Het toekomstige aanbod wordt transparanter en blijft op maat van (generatie)studenten en zij-instromers. Flexibiliteit en toegankelijkheid zijn daarbij kritische succesfactoren. Binnen iedere lerarenopleiding zal zowel een traject voor (generatie)studenten als voor zij-instromers voorzien worden zodat maximaal kan worden ingespeeld op de voorkennis en noden van beide doelgroepen.
- Bij het uittekenen van de nieuwe lerarenopleidingen zal worden ingezet op de kennis van de te onderwijzen vakinhoud maar ook op de noodzakelijke didactische vaardigheden en klasmanagement.
- Er wordt onderzocht of een profiel in onderwijs op niveau 5 Vlaamse Kwalificatiestructuur noodzakelijk is.
- De expertise van de huidige aanbieders wordt gebundeld binnen de hogescholen/universiteiten. Van daaruit krijgen de toekomstige lerarenopleidingen vorm.

6 Opties

1. Uitbouw van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs in de hogescholen

→ Nuloptie: voorzetting van een bestaande toestand

HBO5 aangeboden door de Samenwerkingsverbanden

De opleidingen van het hoger beroepsonderwijs kunnen enkel worden aangeboden in het kader van een samenwerkingsverband van één hogeschool met 1 of meerdere cvo en / of 1 of meerdere scholen voor voltijds onderwijs die de HBO5-opleiding verpleegkunde aanbieden.

→ Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie

Hoger beroepsonderwijs aangeboden door de hogescholen

De opleidingen van het hoger beroepsonderwijs worden exclusief aangeboden door de hogescholen.

→ Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)

Hoger beroepsonderwijs aangeboden door de hogescholen en de cvo afzonderlijk

De opleidingen van het hoger beroepsonderwijs kunnen worden aangeboden door de cvo én door de hogescholen afzonderlijk.

2. Versterking van de lerarenopleidingen in de hogescholen en de universiteiten

→ Nuloptie: voorzetting van een bestaande toestand

Er wordt niet ingegrepen in de huidige lerarenopleidingen

De hogescholen kunnen de geïntegreerde lerarenopleiding op bachelorniveau aanbieden, die opleidt tot het kleuteronderwijs of het lager onderwijs of het secundair onderwijs. In deze laatste kiest de student twee onderwijsvakken. De specifieke lerarenopleiding van 60 studiepunten wordt aangeboden door hogescholen (voor studenten die in het bezit zijn van een bachelor of masterdiploma), universiteiten (voor studenten die in het bezit zijn van een masterdiploma) en cvo (voor studenten die instromen op basis van beroepservaring, een bachelor- of masterdiploma).

| |

→ Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie

Behoud van de geïntegreerde lerarenopleidingen op bachelorniveau, installeren van een educatieve master aan de universiteiten en de schools of Arts en een educatieve graduaatsopleiding, een verkorte educatieve bachelor en een verkorte educatieve master voor zij-instromers

De hogescholen kunnen de geïntegreerde lerarenopleiding op bachelorniveau aanbieden, die opleidt tot het kleuteronderwijs of het lager onderwijs of het secundair onderwijs. In deze laatste kiest de student twee onderwijsvakken. Daarnaast komt er een educatieve masteropleiding, met een rechtstreekse toegang vanuit de academische bachelors. In de academische bachelors kan reeds een keuzetraject leraarschap van 15 studiepunten worden voorzien. De specifieke lerarenopleiding van 60 studiepunten wordt vervangen door een educatieve graduaatsopleiding voor zij-instromers die instromen op basis van beroepservaring, door een verkorte educatieve bachelor secundair onderwijs voor zij-instromers die instromen op basis van een bachelordiploma en een verkorte educatieve masteropleiding voor zij-instromers die instromen op basis van een masterdiploma.

→ Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)

Overdracht van de specifieke lerarenopleiding van de cvo naar hogescholen en universiteiten en een hervorming naar geïntegreerde lerarenopleidingen, die enkel ingericht worden op bachelor- en masterniveau.

De hogescholen bieden de geïntegreerde bacheloropleidingen aan voor het kleuter, lager en secundair onderwijs. In deze laatste kiest de student voor een cluster van onderwijsvakken, die zijn onderwijsbevoegdheid in het secundair onderwijs bepaalt. Aan de universiteiten en de school of Arts kunnen educatieve masters ingericht worden. Deze tweejarige masters worden eveneens in clusters georganiseerd, die de onderwijsbevoegdheden in het onderwijs bepalen. Studenten kunnen rechtstreeks vanuit een academische bachelor instromen. In de academische bachelors kan reeds een keuzetraject leraarschap van 15 studiepunten worden voorzien. Zij-instromers die leraar willen worden op basis van beroepservaring of een bachelordiploma, stromen in in de (verkorte) geïntegreerde bacheloropleidingen voor het secundair onderwijs, in een cluster die aansluit bij hun ervaring/vooropleiding. Zij-instromers die leraar willen worden op basis van een masterdiploma, stromen in in de (verkorte) educatieve master, in een cluster die aansluit bij hun ervaring/vooropleiding.

7 Analyse van de effecten

1. Uitbouw van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs in de hogescholen

Doelgroepen

Studenten

Personeel: De personeelsleden van de centra voor volwassenenonderwijs vallen onder een andere rechtspositieregeling dan deze van de hogescholen en variëren naargelang de personeelscategorie (onderwijzend personeel of administratief en technisch personeel).

Om de inbedding van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs in de hogescholen te doen slagen, is het belangrijk dat ook de personeelsleden – zo niet allemaal, dan toch zo veel mogelijk – die aan deze opleidingen verbonden zijn mee overgaan naar de hogescholen. Op die manier wordt enerzijds de continuïteit en de kwaliteit van een opleiding verder verzekerd en wordt anderzijds het risico op een sociaal passief voor de cvo door de achterblijvende personeelsleden verkleind. Bovendien moet er bij het uitwerken van een regeling een evenwicht gevonden worden tussen enerzijds de implementatielasten voor de ontvangende hogeschool en anderzijds de verwachtingen van de personeelsleden die vanuit een cvo overkomen.

| |

Arbeidsmarkt

Onderwijsinstellingen die opleidingen van het hoger beroepsonderwijs aanbieden

Nuloptie

Effectbeschrijving

HBO5 aangeboden door de Samenwerkingsverbanden

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen		nadelen	
	omschrijving	schatting	omschrijving	schatting
Studenten	<ul style="list-style-type: none">- Behoud van de huidige situatie betekent stabiliteit- Lagere drempel voor werkende studenten	+/- 14.000 cursisten volgden een of meerdere modules in een HBO5-opleiding tijdens de referentieperiode 15-16	<ul style="list-style-type: none">- Jongeren die net een diploma secundair onderwijs hebben verworven vinden hun weg niet naar de HBO5-opleidingen- Jongeren die afhaken in een bacheloropleiding starten niet in een andere opleiding van het hoger onderwijs- Door de onduidelijke positie van de HBO5-opleidingen bestaat de kans dat de onderwijsinstelling en onvoldoende investeren in deze opleidingen en dat bijgevolg de kwaliteit ervan daalt- Cursisten die zich inschrijven voor een HBO5-opleiding aan een CVO kunnen niet genieten van de voorzieningen van de hogeschool noch van	<ul style="list-style-type: none">+/- 55.000 studenten per jaar die een diploma secundair onderwijs behalen+/- 5.000 studenten per jaar+/- 14.000 cursisten volgden een of meerdere modules in een HBO5-opleiding tijdens de referentieperiode 15-16

[]

			studietoelagen	
Personeel	Behoud van de huidige situatie betekent stabiliteit	<ul style="list-style-type: none"> - +- 1.400 personeelsleden waren tijdens het schooljaar 2015-2016 in een cvo aangesteld binnen het ambt van lector – incl. vervangers. - Adjunct-directeur HBO5 qua aanstelling verbonden aan HBO5 : 20,72 VTE 	<ul style="list-style-type: none"> - De opleidingen worden samen met een hogeschool georganiseerd, maar personeel kan moeilijk worden uitgewisseld, de rechtspositieregelingen verschillen 	<ul style="list-style-type: none"> - +- 1.400 personeelsleden waren tijdens het schooljaar 2015-2016 in een cvo aangesteld binnen het ambt van lector – incl. vervangers. - Adjunct-directeur HBO5 qua aanstelling verbonden aan HBO5 : 20,72 VTE
Arbeidsmarkt	Behoud van de huidige situatie betekent stabiliteit: bv VDAB kent de HBO5-opleidingen en heeft een goede samenwerking met de cvo om gezamenlijk meer studenten te laten afstuderen in deze opleidingen		Te weinig afgestudeerden voor knelpuntberoepen (technisch leidinggevenden, gespecialiseerde bediendefuncties,..) doordat de studenten de HBO5-opleidingen niet aanzien als een volwaardig alternatief voor hoger onderwijs	

Onderwijsinstellingen die HBO5 aanbieden	De samenwerking kan uitgaan van ieders sterktes waardoor de investeringen die de verschillende onderwijsinstellingen deden en de expertise die ze ontwikkelden gevaloriseerd wordt	29 cvo werken samen in 14 samenwerkingsverbanden met telkens 1 hogeschool	<ul style="list-style-type: none"> - Er is geen duidelijke afbakening van verantwoordelijkheden, instellingen van een verschillend niveau en met een andere omvang en regelgeving worden geacht alles gezamenlijk te doen - Er blijft onduidelijkheid en onzekerheid over de plaats van de opleidingen 	29 werken samen in 14 samenwerkingsverbanden met telkens 1 hogeschool
--	--	---	--	---

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie

Effectbeschrijving

Hoger beroepsonderwijs aangeboden door de hogescholen

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen		nadelen	
	omschrijving	schatting	omschrijving	schatting
Studenten	<ul style="list-style-type: none"> - Studenten zullen een positieve keuze voorde graduaatsopleiding maken, aangezien deze een volwaardig alternatief vormen naast de andere opleidingen van het hoger onderwijs - Jongeren die afhaken in een bacheloropleiding kunnen 	<p>+ - 55.000 studenten per jaar die een diploma secundair onderwijs behalen</p> <p>+ - 5.000 studenten per jaar</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Wijzigen van onderwijsinstelling kan een drempel zijn om een opleiding niet aan te vatten of verder te zetten. Een hogeschool wordt anders gepercipieerd dan een CVO - Mogelijks minder opleidingen die s' avonds worden aangeboden 	<p>+ - 14.000 cursisten</p> <p>+ - 6.500 cursisten van de huidige opleidingen zijn werkend</p>

| |

	<p>starten in een andere opleiding van het hoger onderwijs aan de hogeschool</p> <ul style="list-style-type: none"> - Doordat de graduaatsopleidingen aangeboden worden door dezelfde aanbieders als de professionele bacheloropleidingen, zal de doorstroom naar de bacheloropleidingen vlotter verlopen. - Studenten die zich inschrijven voor een graduaatsopleiding aan een hogeschool zullen kunnen genieten van de voorzieningen van de hogeschool en van studietoelagen - Meerwaarde van het diploma, omdat het wordt afgeleverd door een hogeschool 	<p>+ - 14.000 cursisten volgden een of meerdere modules in een HBO5-opleiding tijdens de referentieperiode 15-16</p>		
--	--	--	--	--

Personeel	Meer uitstraling voor de positie van het personeel doordat het voor de buitenwereld duidelijker wordt dat men in het hoger onderwijs werkt	<ul style="list-style-type: none"> - +- 1.400 personeelsleden waren tijdens het schooljaar 2015-2016 in een cvo aangesteld binnen het ambt van lector – incl. vervangers. - Adjunct-directeur HBO5 qua aanstelling verbonden aan HBO5 : 20,72 VTE 	De personeelsleden zullen een andere werkgever hebben en onder een andere rechtspositie vallen	<ul style="list-style-type: none"> - +- 1.400 personeelsleden waren tijdens het schooljaar 2015-2016 in een cvo aangesteld binnen het ambt van lector – incl. vervangers. - Adjunct-directeur HBO5 qua aanstelling verbonden aan HBO5 : 20,72 VTE
Arbeidsmarkt	<ul style="list-style-type: none"> - Grotere herkenbaarheid van de waarde van de diploma's - Meer transparantie van het opleidingsaanbod - Meer afgestudeerden voor de knelpuntberoepen 		De specifieke kennis van cvo i.v.m. het opleiden van volwassenen kan verloren gaan, waardoor er misschien minder werknemers zich zullen omscholen	+ - 6.500 cursisten van de huidige opleidingen zijn werkend
Onderwijsinstelling en die opleidingen van het hoger beroepsonderwijs aanbieden	<ul style="list-style-type: none"> - De onderwijsbevoegdheid van de hogescholen wordt uitgebreid - Duidelijkheid over de plaats van de graadaatsopleidingen, waardoor de hogescholen zullen investeren 	16 hogescholen in Vlaanderen	<ul style="list-style-type: none"> - Leefbaarheid van sommige cvo na overdracht van de HBO5-opleidingen - De specifieke kennis van cvo naar het opleiden van volwassenen kan verloren gaan - Mogelijke verzwakking 	29 cvo bieden HBO5-opleidingen aan

	<p>(inhoudelijk en financieel) in nieuwe graduaatsopleidingen</p> <ul style="list-style-type: none"> - Vergelijkbaarheid op internationaal vlak, waar short cycle education ook vaak exclusief door hogescholen wordt aangeboden - Door in de omgeving van een hogeschool terecht te komen, zullen de graduaatsopleidingen mee profiteren van de ontwikkelingen in onderzoek, onderwijs en dienstverlening, kennis van kwaliteitszorg, de draagkracht, etc. van de andere opleidingen van die hogeschool. 		<p>van de band en uitwisseling met de opleidingen van het secundair volwassenenonderwijs</p>	
--	---	--	--	--

Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)

Effectbeschrijving

De opleidingen van het hoger beroepsonderwijs kunnen worden aangeboden door de cvo én door de hogescholen afzonderlijk.

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen		nadelen	
	omschrijving	schatting	omschrijving	schatting
Studenten	Werkende studenten zullen gemakkelijk hun weg vinden naar een cvo	+/- 6.500 cursisten van de huidige opleidingen zijn werkend	Er blijven verschillen bestaan tussen cursisten aan de cvo en de studenten aan de hogeschool op het vlak van inschrijving, financiering, studiegeld, studietoelagen, studentenvoorzieningen	+/- 14.000 cursisten volgden een of meerdere modules in een HBO5-opleiding tijdens de referentieperiode 15-16
Personeel	Voor de personeelsleden verbonden aan een cvo blijft de huidige situatie behouden	<ul style="list-style-type: none">- +/- 1.400 personeelsleden waren tijdens het schooljaar 2015-2016 in een cvo aangesteld binnen het ambt van lector – incl. vervangers.- Adjunct-directeur HBO5 qua aanstelling verbonden aan HBO5 : 20,72 VTE	<ul style="list-style-type: none">- Het personeel verbonden aan een cvo en dat aan een hogeschool werkt onder een andere rechtspositieregeling (bv. werktijden en vakantieregeling)- Het personeel verbonden aan de hogeschool heeft nog niet genoeg expertise om deze opleidingen op te starten, waardoor bijscholing noodzakelijk is	
Arbeidsmarkt	De bestaande relaties tussen de arbeidsmarktactoren en de cvo om werknemers bij – of om te scholen kunnen blijven bestaan		De diploma's van een cvo en van een hogeschool zullen anders worden gewaardeerd, hoewel het om dezelfde opleidingen zou gaan	

Onderwijsinstellingen die opleidingen van het hoger beroepsonderwijs aanbieden	CVO kunnen hun aanbod richten op werkende cursisten en hogescholen op generatiestudenten	+/- 6.500 cursisten van de huidige opleidingen zijn werkend, +/- 55.000 studenten per jaar behalen een diploma secundair onderwijs	De onderwijsinstellingen worden verschillend gefinancierd en vallen onder andere regelgeving	
--	--	--	--	--

3. Versterking van de lerarenopleidingen in de hogescholen en de universiteiten

Doelgroepen

Studenten: kandidaat leraren. Binnen deze doelgroep vallen zowel generatiestudenten (die rechtstreeks na het secundair onderwijs de keuze maken voor het lerarenberoep) als zij-instromers (zij die eerst een ander bachelor- of masterdiploma behaalden en/of beroepservaring hebben).

Arbeidsmarkt: scholen

Onderwijsinstellingen die de lerarenopleidingen aanbieden (incl. hun personeel):

- Hogescholen
- Universiteiten
- CVO

Nuloptie

Effectbeschrijving

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen		nadelen	
	omschrijving	schatting	omschrijving	schatting
Studenten: kandidaat leraren	<p>Wat betreft de GLO: duidelijkheid over waarvoor welke opleiding staat.</p> <p>Wat betreft de zij-instromers: het behoud van de huidige vestigingsplaatsen en civiel effect geeft zekerheid aan kandidaat leraren. De domeinkennis van de leraar zal groot zijn, aangezien de student</p>		<p>Studenten die niet voor de geïntegreerde lerarenopleiding kiezen, kunnen pas laat in hun studietraject kiezen voor het leraarschap.</p> <p>Zij-instromers: de SLO is een generieke opleiding, waardoor er weinig aandacht kan zijn voor vakdidactiek.</p>	

	<p>eerst beroepservaring/ een bachelor of een master dient te doorlopen, voor hij/zij mag starten in de SLO</p> <p>de situatie herkenbaar voor studenten.</p> <p>De die reeds een master behaalde kan kiezen waar hij zijn SLO volgt: aan een school of Arts (hogeschool) een universiteit of een CVO.</p>		<p>Het krijgen van een studietoelage is niet mogelijk indien met de SLO aan een cvo volgt.</p>	
Arbeidsmarkt	<p>duidelijkheid over diploma' s en inzetbaarheid.</p> <p>De situatie is herkenbaar voor scholen.</p>		<p>Geen aanpassing van de programma's van de lerarenopleidingen aan recente onderwijsnoden.</p> <p>Er is een (gepercipieerd) kwaliteitsverschil tussen de afgestudeerden van de verschillende SLO.</p>	

<p>Onderwijsinstelling: hogescholen</p>	<p>Door het behoud van de huidige situatie is er geen impact op personeel en vestigingsplaatsen.</p> <p>De SLO gaat binnen een instelling de concurrentie met de andere opleidingen niet aan.</p> <p>Alle lerarenopleidingen, inclusief de SLO, hebben een positief visitatierapport.</p>		<p>De SLO van de verschillende aanbieders heeft niet dezelfde kwaliteit, maar wel hetzelfde civiel effect.</p> <p>Het overaanbod aan aanbieders zorgt voor versnippering van mensen en middelen tot gevolg heeft.</p>	
<p>Onderwijsinstelling: Universiteiten</p>	<p>Door het behoud van de huidige situatie is er geen impact op personeel en vestigingsplaatsen.</p> <p>De SLO gaat binnen een instelling de concurrentie met de andere opleidingen niet aan.</p> <p>Alle SLO hebben een positief visitatierapport.</p>		<p>De SLO van de verschillende aanbieders heeft niet dezelfde kwaliteit, maar wel hetzelfde civiel effect.</p> <p>Het overaanbod aan aanbieders zorgt voor versnippering van mensen en middelen tot gevolg heeft.</p>	

Onderwijsinstelling: cvo	Door het behoud van de huidige situatie is er geen impact op personeel en vestigingsplaatsen. De cvo blijven zelfstandig aanbieder van de SLO. Alle SLO hebben een positief visitatierapport.		De SLO van de verschillende aanbieders heeft niet dezelfde kwaliteit, maar wel hetzelfde civiel effect. Het overaanbod aan aanbieders zorgt voor versnippering van mensen en middelen tot gevolg heeft.	
-----------------------------	--	--	--	--

Optie 2: nieuwe beleidsmaatregel(en) – gekozen optie

Effectbeschrijving

Behoud van de geïntegreerde lerarenopleidingen op bachelorniveau, overdracht van de specifieke lerarenopleiding van de cvo naar de hogescholen en de universiteiten, vervangen van de SLO door een educatieve graduaatsopleiding, een verkorte educatieve bachelor voor het secundair onderwijs en een verkorte educatieve masteropleiding.

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen		nadelen	
	omschrijving	schatting	omschrijving	schatting
Studenten: kandidaat leraren	<p>Generatiestudenten kunnen rechtstreeks vanuit de bachelor instromen in de educatieve master.</p> <p>Voor studenten die rechtstreeks voor de educatieve master kiezen is er een studieduurverkortung t.o.v. de optie master + SLO</p> <p>Kandidaat praktijkleraren krijgen een specifiek programma, waardoor beter op hun noden</p>		<p>Er bestaat een risico op verlies van bestaande flexibiliteit, die nu de opleidingen aan de cvo kenmerkt.</p> <p>Er bestaat een risico dat niet alle vestigingsplaatsen behouden blijven, en dat de fijnmazige regionale inbedding afneemt.</p> <p>De inschrijvingsgelden worden deze van het hoger onderwijs. Deze zijn licht hoger dan in het volwassenenonderwijs.</p>	

	<p>ingespeeld kan worden. Voor zij-instromers met een bachelor- of masterdiploma is het traject vastgelegd op 60 studiepunten (verkorte opleidingen)</p> <p>Doordat alle lerarenopleidingen indalen in het hoger onderwijslandschap, zal het in elke lerarenopleiding mogelijk zijn een studietoelage aan te vragen. Daarnaast kan ook gebruik gemaakt worden van alle andere diensten van een hogeschool of universiteit (sociale dienst, bibliotheek, ...)</p>		<p>Voor zij-instromers met beroepservaring zal de opleiding langer zijn dan de SLO.</p>	
Arbeidsmarkt	<p>Doordat de SLO vervangen wordt door een graduaatsopleiding, een bachelor en een masteropleiding, kan de opleiding specifieker worden aangeboden, ook gericht op de toekomstige onderwijsbevoegdheid van de student.</p> <p>Het opleidingsniveau van toekomstige leraren zal stijgen.</p>		<p>Doordat de trajecten voor leraar allemaal graduaats-, bachelor- of master-trajecten worden, zal de opleiding voor sommige studenten van niveau verzwaren. De vraag is of nog voldoende studenten zullen kiezen voor deze trajecten.</p>	

<p>Onderwijsinstelling: hogescholen</p>	<p>Er wordt niets gewijzigd aan het huidige aanbod van geïntegreerde bacheloropleidingen. Dit geeft zekerheid.</p> <p>Hogescholen krijgen de mogelijkheid om bijkomende vestigingsplaatsen en personeel te verwerven door een samenwerking aan te gaan met een CVO.</p> <p>De afstand tussen de domeinmasters en de educatieve masters is 'klein', veel domeingerichte vakken kunnen gemeenschappelijk worden ingericht.</p> <p>Er komt een afzonderlijke educatieve graduaatsopleiding voor zij-instromers met beroepservaring. Daardoor kan deze opleiding meer op maat van de doelgroep georganiseerd worden.</p>		<p>Voor ze de graduaatsopleiding en de educatieve masters kunnen inrichten, moet de hogeschool een positieve toets nieuwe opleiding kunnen voorleggen. Ondanks de positieve visitatierapporten voor de SLO is een instelling niet zeker dat ze de nieuwe opleidingen zullen mogen aanbieden.</p> <p>Doordat er veel van de domeinmaster aangeboden kan worden in de educatieve master, is er weinig integratie mogelijk tussen het leraarschap en de vakinhoud van de masters.</p>	
---	--	--	--	--

Onderwijsinstelling: Universiteiten	<p>Universiteiten krijgen de mogelijkheid om bijkomende vestigingsplaatsen en personeel te verwerven door een samenwerking aan te gaan met een CVO.</p> <p>De afstand tussen de domeinmasters en de educatieve masters is klein, veel domeingerichte vakken kunnen gemeenschappelijk worden ingericht.</p>		<p>Voor ze de educatieve masters kunnen inrichten, moet de universiteit een positieve toets nieuwe opleiding kunnen voorleggen. Ondanks de positieve visitierapporten voor de SLO is een instelling niet zeker dat ze de nieuwe opleidingen zullen mogen aanbieden.</p> <p>Doordat er veel van de domeinmaster aangeboden kan worden in de educatieve master, is er weinig integratie mogelijk tussen het leraarschap en de vakinhoud van de masters.</p>	
Onderwijsinstelling: cvo			<p>De cvo mogen niet langer de SLO inrichten. Ze moeten hun opleiding overdragen door een samenwerkingsovereenkomst af te sluiten met een hogeschool en/of universiteit. Voor het niet vastbenoemd personeel is er geen zekerheid op tewerkstelling in een hogeschool of universiteit.</p>	

Optie 3: nieuwe beleidsmaatregel(en)

Effectbeschrijving

Overdracht van de specifieke lerarenopleiding van de cvo naar hogescholen en universiteiten en een hervorming van de geïntegreerde lerarenopleidingen, die aangeboden worden op bachelor- en masterniveau.

Vergelijkingstabel van alle effecten

doelgroepen	voordelen		nadelen	
	omschrijving	schatting	omschrijving	schatting
Studenten: kandidaat leraren	<p>Generatiestudenten kunnen rechtstreeks vanuit de bachelor instromen in de educatieve master. Voor veel studenten</p>		<p>Er bestaat een risico op verlies van bestaande flexibiliteit, die nu de opleidingen aan de cvo kenmerkt.</p>	

|]

	<p>zal er een verkorting zijn van de studieduur in dit programma.</p> <p>Voor studenten die rechtstreeks voor de educatieve master kiezen is er een studieduurverkorting t.o.v. de optie master + SLO</p> <p>Doordat alle lerarenopleidingen indalen in het hoger onderwijslandschap, zal het in elke lerarenopleiding mogelijk zijn een studietoelage aan te vragen. Daarnaast kan ook gebruik gemaakt worden van alle andere diensten van een hogeschool of universiteit (sociale dienst, bibliotheek, ...)</p> <p>De clusters van de bachelor secundair onderwijs en de educatieve masters zullen de onderwijsbevoegdheid van de studenten bepalen, waardoor deze breder dan vandaag ingevuld zal kunnen worden.</p>		<p>Er bestaat het risico dat niet alle vestigingsplaatsen behouden blijven, en dat de fijnmazige regionale inbedding afneemt.</p> <p>De inschrijvingsgelden worden deze van het hoger onderwijs. Deze zijn licht hoger dan in het volwassenenonderwijs.</p> <p>Voor zij-instromers met een masterdiploma ligt het studietraject niet vast. Zij zullen op basis van EVK en EVC een verkort traject van de educatieve master kunnen volgen.</p>	
--	--	--	---	--

Arbeidsmarkt	<p>Alle leraren worden opgeleid op bachelor- of masterniveau, ook de leraren voor praktijk- en technische vakken.</p> <p>Doordat onderwijsvakken inhoudelijk geclusterd worden in de bachelor secundair onderwijs en de educatieve masters zullen afgestudeerden vakinhoudelijk sterker en breder inzetbaar zijn.</p>		<p>Doordat de trajecten voor leraar allemaal graduaats-, bachelor of master trajecten worden, zal de opleiding voor sommige studenten van niveau verzwaren. De vraag is of nog voldoende studenten zullen kiezen voor deze trajecten. De vrees hiervoor is zeer groot voor praktijkleraren die nu instromen op basis van beroepservaring + SLO.</p>	
Onderwijsinstelling: hogescholen	<p>Hogescholen krijgen de mogelijkheid om bijkomende vestigingsplaatsen en personeel te verwerven door een samenwerking aan te gaan met een CVO.</p> <p>De afstand tussen de domeinmasters en de educatieve masters is groot, het is een totaal verschillende opleiding, die anders in de markt gezet zal kunnen worden.</p> <p>Er is een optimale integratie tussen vakinhoud mogelijk in alle lerarenopleidingen.</p>		<p>Dit model vereist dat de hogescholen hun organisatie wijzigen (organisatie van de nieuwe lerarenopleiding schilt danig van de huidige).</p> <p>Voor ze de educatieve masters kunnen inrichten, moet de hogeschool een positieve toets nieuwe opleiding kunnen voorleggen. Ondanks de positieve visitatierapporten voor de SLO is een instelling niet zeker dat ze de nieuwe opleidingen zullen mogen aanbieden.</p> <p>Deze opleidingen kunnen een sprong in het ongewisse zijn. Het is onduidelijk hoe studenten en de arbeidsmarkt buiten onderwijs op deze opleidingen zullen reageren.</p>	

<p>Onderwijsinstelling: Universiteiten</p>	<p>Universiteiten krijgen de mogelijkheid om bijkomende vestigingsplaatsen en personeel te verwerven door een samenwerking aan te gaan met een CVO.</p> <p>De afstand tussen de domeinmasters en de educatieve masters is groot, het is een totaal verschillende opleiding, die anders in de markt gezet zal kunnen worden.</p> <p>Er is een optimale integratie tussen vakinhoud mogelijk in alle lerarenopleidingen.</p>		<p>Dit model vereist dat de universiteiten hun organisatie wijzigen (organisatie van de nieuwe lerarenopleiding schilt danig van de huidige)..</p> <p>Voor ze de educatieve masters kunnen inrichten, moet de universiteit een positieve toets nieuwe opleiding kunnen voorleggen. Ondanks de positieve visitatierapporten voor de SLO is een instelling niet zeker dat ze de nieuwe opleidingen zullen mogen aanbieden.</p> <p>Deze opleidingen kunnen een sprong in het ongewisse zijn. Het is onduidelijk hoe studenten en de arbeidsmarkt buiten onderwijs op deze opleidingen zullen reageren.</p>	
<p>Onderwijsinstelling: CVO</p>			<p>De CVO mogen niet langer de SLO inrichten. Ze moeten hun opleiding overdragen door een samenwerkingsovereenkomst af te sluiten met een hogeschool en/of universiteit. Voor het niet vastbenoemd personeel is er geen zekerheid op tewerkstelling in een hogeschool of universiteit.</p>	

8 Vergelijking van de opties

1. Uitbouw van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs in de hogescholen

Om het hoger beroepsonderwijs uit te bouwen tot een volwaardig onderdeel van het hoger onderwijs is de inbedding van deze opleidingen in de hogescholen de meest logische keuze.

Het huidige aanbod is succesvol bij volwassen cursisten en beantwoordt dankzij een fijnmazige spreiding en flexibele organisatie aan de noden van levenslang leren. Dit is een troef die moet behouden blijven.

Maar het potentieel van het hoger beroepsonderwijs voor generatiestudenten is onderbenut. Het biedt nochtans uitgelezen kansen: voor een nog bredere instroom in het hoger onderwijs (democratisering), voor meer studiesucces dankzij een verbreding van de studiekeuzemogelijkheden (oriëntering en heroriëntering), en voor een eventuele doorstroom vanuit het hoger beroepsonderwijs naar een bacheloropleiding (zalmpincipe).

Volgende aspecten zijn hiervoor noodzakelijk:

1. Het gelijktrekken van het statuut van de deelnemers met het statuut van de andere studenten hoger onderwijs, m.b.t. toegang tot studietoelagen; toegang tot de studentenvoorzieningen; de hoogte van het studiegeld.
2. De afstemming en uitbouw van het opleidingsaanbod in functie van een dubbele doelgroep: generatiestudenten en zij-instromers, met garanties voor beide groepen. De opleidingen zullen worden omgevormd tot opleidingen van 90 of 120 studiepunten, die aansluiten bij onderwijskwalificaties (en dus beroepskwalificaties) op niveau 5 van de Vlaamse Kwalificatiestructuur. Tevens wordt onderwijsregelgeving en de systemen voor kwaliteitszorg die van toepassing zullen zijn op de graduaatsopleidingen afgestemd met deze van de andere opleidingen van het hoger onderwijs.
3. Structurele inbedding in de hogescholen en overdracht van het personeel, met een afstemming op de daar geldende rechtspositie, maar met garanties voor de huidige personeelsleden van de CVO. Ook de middelen worden overgeheveld, waarbij de financiering van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs na inbedding in de hogescholen gegarandeerd blijft. Het financieringsmechanisme sluit aan bij dat van het hoger onderwijs. Het moet toelaten om de groei en de verschuivingen binnen de participatie aan hoger onderwijs op te vangen.

2. Versterking van de lerarenopleidingen in de hogescholen en de universiteiten

Voor het realiseren van de eerder beschreven beleidsdoelstellingen is de optie voor het behoud van de geïntegreerde lerarenopleidingen op bachelorniveau, het installeren van een educatieve master aan de universiteiten en de schools of Arts en een graduaatsopleiding, een verkorte educatieve bachelor secundair onderwijs en een verkorte educatieve master voor zij-instromers de beste beleidskeuze.

Deze optie geeft een oplossing voor het probleem van de (on)gelijkwaardigheid van de SLO en geeft alle lerarenopleidingen een plaats in het hoger onderwijslandschap. Daardoor zullen studenten sneller de keuze voor het lerarenberoep kunnen maken. Voor zij-instromers worden er drie nieuwe wegen voorzien. Een educatieve graduaatsopleiding voor praktijkleraren, een verkorte educatieve bachelor secundair onderwijs voor zij die reeds een bachelor behaalden en een verkort traject van de educatieve master voor zij die reeds een masterdiploma behaalden. Deze diversiteit zal opleidingsinstellingen de mogelijkheid geven om de opleidingen op maat van de doelgroep vorm te geven, zonder dat hierbij aan de eindkwalificaties geraakt wordt. Deze keuze is een keuze voor efficiëntie en kwaliteit, afgewogen tegen gedragenheid en bereidwilligheid.

9 Uitvoering

1. Uitbouw van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs in de hogescholen

De uitvoering van de nieuwe regelgeving is in de eerste plaats een zaak van de hogescholen. Wel wordt op geregelde tijdstippen overleg gepleegd met alle betrokken partijen om tijdig implementatieproblemen te detecteren en op te lossen – voornamelijk via het Overlegplatform Graduaatsopleidingen dat werd opgericht binnen de Vlaamse Hogescholenraad.

Monitoring van de opleidingen zal gebeuren via de erkenning ervan door de Vlaamse Regering na het positief doorlopen van een toets nieuwe opleiding bij de omvorming van de HBO5-opleiding en de accreditatie in een later stadium.

Via de databank hoger onderwijs en het Hogeronderwijsregister zal het aanbod worden opgevolgd.

Aanpassingen aan de databank hoger onderwijs zullen moeten gebeuren, zodat de graduaatsopleidingen erin kunnen worden opgenomen en de koppeling kan worden gemaakt met de DAVINCI-databank van het volwassenenonderwijs.

De impact op de bestaande ICT-toepassingen van de afdeling Hoger en Volwassenenonderwijs van AHOVOKS worden ten dele ondervangen door het huidige IP-plan.

De personeelsverschuivingen van cvo naar hogescholen en universiteiten zullen een verschuiving betekenen van personeelsdossiers en taakbelasting van de werkstations volwassenenonderwijs naar het werkstation hoger onderwijs binnen de afdeling Hoger en Volwassenenonderwijs van AHOVOKS.

2. Versterking van de lerarenopleidingen in de hogescholen en de universiteiten

De uitvoering van de bepalingen in het ontwerpdecreet is voornamelijk een zaak van hogescholen, universiteiten en cvo. De implementatie zal opgevolgd worden via de werkgroepen lerarenopleiding van VLIR en VLHORA, om snel mogelijke problemen of uitdagingen te detecteren.

Om de transitie naar de nieuwe opleidingen te ondersteunen heeft de Vlaamse Regering, via een beheersovereenkomst met VLIR en VLHORA bijkomende middelen beschikbaar gesteld.

Monitoring van de opleidingen zal gebeuren via de erkenning ervan door de Vlaamse Regering na het positief doorlopen van een toets nieuwe opleiding en door de kwaliteitscheck die enkele jaren na de inwerkingtreding van het decreet kan plaatsvinden.

Via de databank hoger onderwijs en het Hogeronderwijsregister zal het aanbod worden opgevolgd. Aanpassingen aan de databank hoger onderwijs zullen moeten gebeuren, zodat de nieuwe lerarenopleidingen erin kunnen worden opgenomen. De impact op de bestaande ICT-toepassingen van de afdeling Hoger en Volwassenenonderwijs van AHOVOKS worden ten dele ondervangen door het huidige IP-plan.

De personeelsverschuivingen van cvo naar hogescholen en universiteiten zullen een verschuiving betekenen van personeelsdossiers en taakbelasting van de werkstations volwassenenonderwijs naar het werkstation hoger onderwijs binnen de afdeling Hoger en Volwassenenonderwijs van AHOVOKS of naar de personeelsdiensten van de universiteiten.

Ook zullen er nog enkele uitvoeringsbesluiten worden opgemaakt.

10 Administratieve lasten

1. Uitbouw van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs in de hogescholen

De administratieve lasten voor de inschrijving van bijkomende studenten zijn zeer beperkt, aangezien de betrokken instellingen hiervoor reeds de nodige procedures en infrastructuur bezitten.

Daarnaast zijn er enkel inhoudelijke taken:

- voor de hogescholen zijn er bijkomende taken, voornamelijk in de beginfase doordat voor alle opleidingen domeinspecifieke leerresultaten moeten worden uitgeschreven en dossiers voor de 'toets nieuwe opleiding' moeten worden opgesteld.
- De taken in verband met de curriculumopbouw en kwaliteitszorg vervallen bij de centra voor volwassenenonderwijs.

2. Versterking van de lerarenopleidingen in de hogescholen en de universiteiten

De administratieve lasten voor de inschrijving van bijkomende studenten zijn verwaarloosbaar, aangezien de betrokken instellingen hiervoor reeds de nodige procedures en infrastructuur bezitten. De taken in verband met de curriculumopbouw en kwaliteitszorg vervallen bij de cvo. Er worden geen nieuwe informatieverplichtingen naar de overheid opgelegd.

Voor de overheid zullen er aanpassingen aan de databank hoger onderwijs moeten gebeuren, zodat de nieuwe lerarenopleidingen erin kunnen worden opgenomen.

11 Handhaving

1. Uitbouw van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs in de hogescholen

De bestaande mechanismen van handhaving van de regelgeving en ev. sanctionering in het hoger onderwijs zullen toepasselijk zijn: kwaliteitszorg door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, via de regeringscommissarissen, ...

2. Versterking van de lerarenopleidingen in de hogescholen en de universiteiten

De bestaande mechanismen van handhaving van de regelgeving en ev. sanctionering in het hoger onderwijs zullen toepasselijk zijn: kwaliteitszorg door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie, via de regeringscommissarissen, ...

Bijkomend kan er enkele jaren na de inwerkingstreding van het decreet een specifieke kwaliteitscheck worden voorzien.

.

12 Evaluatie

1. Uitbouw van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs in de hogescholen

Er wordt geen formele evaluatie voorzien, maar op geregelde tijdstippen wordt er overleg gepleegd met alle betrokken partijen om tijdig implementatieproblemen te detecteren en op te lossen – voornamelijk via het Overlegplatform Graduaatsopleidingen dat werd opgericht binnen de Vlaamse Hogescholenraad en de VLOR Commissie HBO5.

2. Versterking van de lerarenopleidingen in de hogescholen en de universiteiten

Er wordt geen formele evaluatie voorzien, maar op geregelde tijdstippen wordt er overleg gepleegd met alle betrokken partijen om tijdig implementatieproblemen te detecteren en op te lossen – voornamelijk via de werkgroepen lerarenopleiding van VLIR en VLHORA.

13 Consultatie

1. Uitbouw van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs in de hogescholen

In mei 2014 werd er binnen de Vlaamse Hogescholenraad een Platform HBO5 opgericht (nu Overlegplatform Graduaatsopleidingen), met vertegenwoordigers van de samenwerkingsverbanden en van de overheid. Dit platform vergadert ongeveer maandelijks, over alle mogelijke aspecten van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs (curriculum, aanbod, financiering,..). De input die de onderwijsverstrekkers bezorgen, werd verwerkt in het ontwerp van decreet.

In de periode november 2016 – maart 2017 zijn er 3 werkgroepen actief geweest, met vertegenwoordigers van de overheid, de onderwijsverstrekkers en de vakbonden, om een nieuw regelgevend kader uit te werken. De 3 werkgroepen werkten rond de thema's 'organisatie', 'personeel' en 'financiering'. De denkplaatjes die werden ontwikkeld in deze werkgroepen zijn omgezet in het ontwerp van decreet.

In de aanloop van de agendering van dit voorontwerp op de Vlaamse Regering werd een artikel 70 overleg met de vertegenwoordigers van de werkgevers en een artikel 70 overleg met de vertegenwoordigers van de werknemers georganiseerd.

De VLOR en de SERV hebben advies uitgebracht over het voorontwerp van decreet dat de Vlaamse Regering op 14 juli 2017 een eerste maal principieel goedkeurde.

2. Versterking van de lerarenopleidingen in de hogescholen en de universiteiten

In de aanloop naar dit ontwerpdecreet werden verschillende consultaties georganiseerd.

In eerste instantie waren er de beleidsgroepen lerarenopleiding die in navolging van de resultaten van de beleidsevaluatie lerarenopleiding, in het voorjaar van 2014 beleidsaanbevelingen aan de minister formuleerden. In deze beleidsgroepen waren de lerarenopleidingen, het afnemend werkveld (koepels, scholen), de vakorganisaties en onderzoekers aanwezig. Het eindrapport van deze consultatie is digitaal beschikbaar⁶ en werd meegenomen in de voorbereiding van het Regeerakkoord 2014-2019.

In het najaar van 2015 heeft de minister een task force opgericht om verdere maatregelen te bespreken. In deze task force waren vertegenwoordigers van de verschillende lerarenopleidingen, de onderwijskoepels en het GOI,

⁶ http://onderwijs.vlaanderen.be/sites/default/files/atoms/files/2014.06.05_resultaten_beleidsgroepen.pdf

VELOV en VVS aanwezig. Vertrekkende vanuit het regeerakkoord, de beleidsnota en de geformuleerde doelstellingen werd ter voorbereiding van de conceptnota een Task Force Lerarenopleidingen opgericht. Deze Task Force bestond uit een vertegenwoordiger van VVS, drie vertegenwoordigers van de centra voor volwassenenonderwijs, drie vertegenwoordigers van de hogescholen, drie vertegenwoordigers van de universiteiten, een vertegenwoordiger van het OVSG, een vertegenwoordiger van het POV, een vertegenwoordiger van het GO!, een vertegenwoordiger van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen en een vertegenwoordiger van VELOV. Parallel werd afgestemd met de vakorganisaties. De Task Force formuleerde uitgangspunten voor het versterken van lerarenopleidingen.

Op basis van deze task force heeft de Vlaamse Regering in maart 2016 een conceptnota aangenomen. De conceptnota beschrijft de uitgangspunten en bouwstenen voor de hervorming van de toekomst en legt daarmee de grote krijtlijnen vast. De conceptnota is eveneens digitaal beschikbaar.⁷

In het najaar van 2016 werden er vervolgens opnieuw werkgroepen georganiseerd, met als doel de bepalingen in de conceptnota verder te concretiseren. Deze werkgroepen waren samengesteld uit vertegenwoordigers van de lerarenopleidingen, onderwijskoepels en GO! en de vakorganisaties.

Naast deze processen was er ook steeds overleg binnen de werkgroepen lerarenopleiding VLIR en VHORA en was er een advies van de VLOR over de conceptnota.

De VLOR en de SERV hebben een advies uitgebracht over de amendementen ter versterking van de lerarenopleidingen, zoals door de Vlaamse Regering goedgekeurd op 22 september 2017.

14 Contactinformatie

Nina Mares – nina.mares@ond.vlaanderen.be

Liesbeth Hens – Liesbeth.hens@ond.vlaanderen.be

⁷ <https://onderwijs.vlaanderen.be/nl/conceptnota-lerarenopleidingen>

